

ΛΟΥΚΑΣ ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΜΑΣ

Ο επικεφαλής του ΕΛΙΑΜΕΠ, ένας συνειδητοποιημένος ευρωπαϊστής, μιλά στο Homme για την προστιθέμενη αξία που προσδίδουν τα think tanks στον προηγμένο κόσμο -στον οποίο φημολογείται ότι ανήκουμε-, για τις μέρες Μεσοπολέμου και για τα φαντάσματα που θα πρέπει επιτέλους, ως Έλληνες, να σταματήσουμε να βλέπουμε σε Ανατολή και Δύση.

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΓΓΗΡΙΑΔΗΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

Λένε πολλοί ότι οι μέρες μας –με την αναζωπύρωση του εθνικισμού, το προσφυγικό, την οικονομική κρίση- ομοιάζουν ιστορικά με τις αντίστοιχες του Μεσοπολέμου. Συμφωνείτε; Σίγουρα έχουμε πολύ χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, που ακολουθούν τη λεγόμενη μεγάλη ύφεση, και υψηλά ποσοστά ανεργίας, τα οποία είναι διπλάσια στους νέους. Ο εθνικισμός προσφέρεται ως ψευδοθεραπεία από τους διμαγωγούς, υπάρχει διογκούμενη λαϊκή δυσαρέσκεια, κυρίως σε αυτούς που αισθάνονται ότι μένουν πίσω, λόγω της παγκοσμιοποίησης και των τεχνολογικών εξελίξεων, και δεν βλέπουν προοπτική. Ναι, έχουμε κοινά με τον Μεσοπόλεμο, υπάρχουν όμως και σοβαρές διαφορές. Ελπίζω στο τέλος να αποδειχτούν πολύ μεγαλύτερες.

Ποια είναι η βασική αλλαγή που πιστεύετε ότι θα επαναφέρει το ευρωπαϊκό τρένο στις ράγες της ομαλότητας; Η Ευρώπη δεν είναι αυτοσκοπός, το ευρωπαϊκό οικοδόμημα είναι μέσο για να πετύχεις ειρήνη, ασφάλεια, δημοκρατία, ευημερία. Για παράδειγμα, έχεις μια δυσλειτουργική νομοματική ένωση, αδυναμία να αντιμετωπίσεις προκλήσεις ασφαλείας και ένα σύστημα που απλώς περιμένει να συμβεί το επόμενο ατύχημα. Σε αυτή τη φάση η μόνη χώρα που μπορεί να πάρει πρωτοβουλίες είναι η Γερμανία, γιατί αυτή είναι η ηγετική δύναμη. Οι Γερμανοί έχουν συμφέρον να επιβιώσει το ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Να καταστήσουν λειτουργική τη νομοματική ένωση. Να πάρουν μέτρα δημοσιονομικά, αμβισιοποίησης του ρίσκου, ώστε το σύστημα να μη δημιουργεί τις σημερινές τεράστιες αποκλίσεις. Και προφανώς να

συνδέσουν μια πιο επεκτατική δημοσιονομική πολιτική με μεταρρυθμίσεις στις χώρες που τις έχουν ανάγκη. Νομίζω ότι έφτασε επιτέλους η εποχή της ενθικώσεως για την Ευρώπη, στην οικονομία αλλά και στην εξωτερική πολιτική.

Ισχύει ότι η εποχή μας δεν διαθέτει τους χαρισματικούς ηγέτες του παρελθόντος, οι οποίοι «συνομιλούσαν με την Ιστορία»; Το πρόβλημα δεν είναι οι χαρισματικοί ηγέτες. Για παράδειγμα, η Λε Πεν είναι χαρισματική. Πολλοί διμαγωγοί που κυκλοφορούν στην πιάτσα είναι χαρισματικοί. Το κρίσιμο είναι να έχεις ηγέτες που μπορούν να σκεφτούν πέρα από το εφίμερο, την επόμενη δημοσκοπηση. Αυτό λείπει. Φοβάζομαι ότι με τις σημερινές συνθήκες δύσκολα μπορούν να προκύψουν τέτοιοι ηγέτες. Άλλωστε, το τίμημα που καλούνται να πληρώσουν όσοι μπαίνουν στον δημόσιο βίο είναι τεράστιο. Συχνά κινδυνεύουν να κυλιστεί στον βούρκο η ιδιωτική τους ζωή...

Με ποιο τρόπο θα μπορούσε η Τουρκία να έχει θέση στην Ευρώπη; Τι πιθανότητες έχει ρεαλιστικά για την αναθεώρηση της Συνθήκης της Λωζάννης; Η Τουρκία δεν πρόκειται να γίνει μέλος της σημερινής Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ούτε τώρα ούτε στο απώτερο μέλλον. Θα μπορούσε να έχει κάποια θέση σε μια μεγάλη Ευρώπη που θα λειτουργεί με ομόκεντρους κύκλους, με εκείνη να βρίσκεται σε έναν από τους εξωτερικούς. Σε ό,τι αφορά τις πρόσφατες δηλώσεις Ερντογάν περί των συνόρων της καρδιάς του, νομίζω ότι προορίζονται κυρίως για εσωτερική κατανάλωση. Παράλληλα, βάζει υποθήκες σε μια εποχή που τα σύνορα προς τον Νότο και την Ανατολή, με τη Συρία και

το Ιράκ, πιθανόν αλλάζουν. Δεν νομίζω ότι το Αιγαίο είναι προτεραιότητα. Αυτό δεν σημαίνει ότι πρέπει να εφησυχάζουμε, ούτε όμως πρέπει να παίρνομε τις δηλώσεις αυτές τους μετρητοίς και να τρομοκρατούμαστε.

Η διπλωματία είναι τέχνη ή επιστήμη; Η τέχνη δεν είναι μόνο θέμα ταλέντου αλλά απαιτεί τεράστια προσπάθεια και ιδρώτα, κάτι που ισχύει για οτιδήποτε κάνεις στη ζωή. Στη διπλωματία νομίζω ότι μπορούμε να διδαχτούμε από την Ιστορία, να μελετήσουμε βέλτιστες πρακτικές, αλλά σίγουρα δεν είναι επιστήμη.

Η συνήθης κριτική των καιρών μας αφορά τη μετατόπιση του κέντρου βάρους της εξουσίας από την πολιτική στον χρηματοπιστωτικό τομέα, αλλά και στον εξωθεσμικό ρόλο των think tanks στη χάραξη πολιτικής μέσω lobbying. Ποια είναι η βασική προστιθέμενη αξία που προσδίδει ένα think tank; Τώρα έρχεται η πολιτική να πάρει εκδίκηση από την οικονομία με τον δικό της άτακτο τρόπο. Στη Δυτική Ευρώπη και κυρίως στις ΗΠΑ, τα think tanks παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο, προσφέρουν εξειδικευμένη γνώση στον χώρο της δημόσιας πολιτικής. Υπάρχει και μια αμφίδρομη ροή ανθρώπων μεταξύ πολιτικής και think tanks. Στην Ελλάδα αυτό ισχύει σε πολύ μικρότερο βαθμό. Τα think tanks είναι λίγα. Το ΕΛΙΑΜΕΠ είναι το πλέον αναγνωρισμένο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Μας ακούει και μας διαβάζει κόσμος, δεν θα έλεγα όμως ότι οι περισσότεροι πολιτικοί της χώρας δίνουν μεγάλη σημασία. Ισως θεωρούν ότι διαθέτουν την αιτιότητα που τους επιτρέπει να αγνοούν τις απόψεις ειδικών σε διάφορα θέματα.

ΟΡΚΙΖΟΜΑΙ

«Ο,τι έχω γράψει περί Ευρώπης έχει έντονη κριτική διάθεση. Παραμένω, όμως, ορκισμένος ευρωπαϊστής». Το βιβλίο του Λούκα Τσουκαλή Υπεράσπιση της Ευρώπης θα κυκλοφορήσει από τις εκδόσεις Παπαδοπούλου.